

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ, 24. МАЈ 2013, ГОДИНА 14, БР. 37

МАТИЈА БЕЉКОВИЋ О СМISЛУ И ЗНАЧАЈУ МОНАРХИЈЕ

Србија је вековима била монархија. Република је само ово пола века, и једини оснивач те републике је Јосип Броз Тито. Друге историје та република нема осим историје Комунистичке партије. Ко је против монархије, он није против престолонаследника Александра, него против краља Милутина, Светог Саве, цара Душана, Стефана Првовенчаног, цара Лазара и Косова. Наши краљеви - то нису који било. То су наши свеци и они су главни ктитори и задужбинари наших манастира. Они су сахрањени у тим манастирима. Око њих је окупљен тај народ. Е, сад, ако један народ за 50 година заборави све те векове, и треба му уопште о томе говорити, онда то није више прича о монархији, него о нечем другом. Та прича је расправљена на другом месту. Очигледно је да смо ми то били, да имамо своју династију, да је та династија основала модерну српску државу, да се каже како је Србија проширено Карађорђево имање. Онда је сасвим близу памети да би у тој Србији могао да има парче земље и Карађорђев потомак, да то нема никакве везе с монархијом ако бисмо онај акт којим је Тито лишио прву српску породицу држављанства и имовине, и то у Јајцу, ако бисмо тај акт сагорели на свећи, не због династије, него због нас самих, јер чије бисмо па ми могли тапије поштовати ако не поштујемо тапије прве наше фамилије, и кога ми уопште имамо ако и то мало порекнемо, и ко се може неком добру надати ако и имовину оних који су нама дали имовину порекнемо и држимо их у туђини. Ако причамо да се врате избеглице, а онај ко је први постао избеглица се не спомиње.

Дакле, ту се ради О УСПОСТАВЉАЊУ КОНТИНУИТЕТА, О СИМБОЛИМА ТРАЈАЊА И ЈЕДИНСТВА. Ништа ми не бисмо њему дали што није његово, нити му то можемо узети, јер му то нисмо ни дали. Према томе, то је једна вредност; ко то има, он зна шта то значи. Краљ није власт, он само властима одузима оно што им не припада, а Срби су вековима били, а и сада су многи, краљевски народ. ... Републику Србију нису успоставили ни Срби, ни пријатељи српског народа. Успостављена на увредљив и нелегитиман начин, она је и остварила оно због чега је успостављена. Србија се растала са собом и својом памећу, својом истином и духовношћу, прошлошћу и будућношћу. Центар се распао, везе покидале и, како каже Јејтс, "најбољи ни у шта не верују, а најгори се надимају од жестине". Спомињање краља и краљевине

пола века је било најтеже кривично дело и најгора политичка квалификација. То је оставило трага на све, па и на сам српски језик, који се завадио са собом и појмовима. За пола века, Србија је заборавила шта је била осам векова. И зато нема ништа неприродније него кад се Република Србија позива на своју славну прошлост, Светог Саву и Косовски завет. Они који су је претемелили и прекројили јој капу кажу да су наследници својих славних предака и чувари њихових идеала. ... Зато је и данашња република наставак Титове владавине и облик чувања његовог дела. ... Ризикујући да будем патетичан, морам рећи: Јајце је поништило Косово, и тако Крушевац,

и Орашац, Тополу и Смедерево. Један туђинац и апостата утулио је Србима свећу која је горела осам векова. Није се то догодило ником другом. Био је то први случај да је један народ узео за свог вођу непријатељског војника и не треба се чудити ничему што је учинио. Чудно би једино било ако би Србија данас имала више обавеза према њему него према Немањи и Светом Сави. ...

Често се каже да је улога данашњих европских краљева симболична. А, зар је симбол мало, и зар би тај симбол јединства и трајања јемства у сталности и законитости за Србију и Србе био сувишан? И, шта има моћније од симбола? ... Питање монархистичко је најмање страначко и политичко, а понајвише правно, теолошко, етичко и метафизичко. ... Краљ и краљевина нам не требају због престолонаследникове амбиције, него зато што Србија нема другог легитимитета ни државне традиције. Не знам око чега бисмо се могли сложити ако не око тога да је Србија неспорна краљевина и да има круну. И да у тој круни сви имамо свој део и да је она свима подједнако близу и далеко. ... За народе који је имају, династија представља неоцењиву вредност. Зашто би она у Србији мање вредела него у другим европским краљевинама? Зашто никоме не пада на памет да предложи да се монархије одрекне Белгија или Холандија, или Шведска, или Норвешка, или Данска? То су богате, демократске земље, шта ће им још и круна? А треба да је се одрекне осиротела и уназађена Србија, која можда убедљивијег доказа своје државне веродостојности нема. ...

Српска црква и српска држава су вршњакиње. Основали су их отац и син. Српска црква никад није признала републику, нити се одрекла монархије. И како би могла? Наши српски краљеви нису само краљеви, него су и свеци и мученици, и задужбинари и ктитори, који нису само градили цркве и манастире, него су се у њима и сахрањивали. Карађорђевићи су само продужетак те традиције...

"Мудар човек износи из своје клијети и старо и ново". Нека, дакле, стоји и наше старо благо поред новог. Тако ћемо бити богати. Нека сви наши велики преци и векови буду живи са нама. Тако ћемо бити многобројнији.

Св. владика Николај

Њ.К.В. КРАЉИЦА МАРИЈА

Била је кћерка румунског краља Фердинанда и краљице Марије (кћери принца Алберта, сина британске краљице Викторије). Њена бака по мајци била је чувена лепотица, велика кнегиња Марија Александровна, сестра руског цара Александра Трећег Романова. Рођена је у Готи у Немачкој, 1900. Удала се за краља Александра Првог Карађорђевића, праунука војда Карађорђа. Имали су три сина: Петра, Томислава и Андреја. Била је веома образована, жена изузетне лепоте и даровитости, позната по свом добротворном раду. Била је омиљена у српском народу, узор супруге и мајке. Након атентата 1934. у Марсеју, остаје удовица са 34 године. Са избијањем Другог светског рата, одлази са децом у незаслужено прогонство у Лондон, где помаже изградњу црква, које је освештавао Св. владика Николај. Упокојила се 22. јуна 1961. и била сахрањена на Краљевском гробљу, поред замка Виндзор, посмртно раздвојена од гробова супруга и синова, далеко од народа који је волела и који је волео њу. После више од 70 година враћа се у Србију да буде достојно сахрањена уз своју породицу, што је и била њена последња жеља.

Њ.К.В. КРАЉ ПЕТАР ДРУГИ

Прворођени син краља Александра Карађорђевића и краљице Марије, рођен је у Београду, 1923. Кумови на крштењу били су му енглески краљ Џорџ Шести и краљица Елизабета. Будући да је, после смрти оца, имао свега 11 година, управљање земљом преузело је Намесништво, са његовим стрицем, кнезом Павлом. Као пунолетан, преузео је овлашћења од Намесништва. Са избијањем Другог светског рата, Југославија је била окупирана за 11 дана, а краљ Петар је био приморан да емигрира, заједно са породицом и Владом, најпре у Грчку и Палестину, потом у Египат и Енглеску. Новембра 1945, монархија је незаконито укинута, без референдума. Краљ Петар није никада абдицирао. Године 1947. комунистичка власт му је одузела држављанство и конфисковала сву имовину Краљевској породици. Краљ Петар је, са супругом Александром и сином Александром, живео у изгнанству, најпре у Лондону, потом у Америци. Упокојио се, након дуге и тешке болести, 3. новембра 1970. и био сахрањен у манастиру Св. Саве у Либертивилу.

Њ.К.В. КРАЉИЦА АЛЕКСАНДРА

Била је кћи грчког краља Александра и принцезе Аспазije од Грчке и Данске, као и супруга српског краља Петра Другог. Упокојила се 1993. у Енглеској и била сахрањена на Краљевском гробљу близу Атине.

Њ.К.В. КРАЉЕВИЋ АНДРЕЈ

Најмлађи син краља Александра Карађорђевића и краљице Марије, рођен је 1929. на Бледу, а без оца остаје са свега 5 година. Са породицом одлази у прогонство у Енглеску 1941., а бива сахрањен у Илиноису, САД, 1990. године.

КАРАЂОРЂЕВИЋИ И САБОРНА ЦРКВА

Током Првог српског устанка, након ослобађања Београдске вароши и тврђаве, 1806/7. године, војда Карађорђе је наложио да се за богослужења оспособи најпре Саборна црква. Он је и надаље, са устаницима и устаничким првацима, наставио да долази у овај храм, на благодарјења, молебне и свете литургије. Сви потоњи чланови ове владарске породице редовно су посећивали Саборну цркву, нарочито недељом и празницима, о Васкрсу и Божићу, на Нову годину, Савиндан, Цвети и Крсну славу Св. Андреја Првозваног, као и за рођендане владара, опела, парастосе и венчања.

Вождов унук, краљ Петар Први, крунисан је у Саборној цркви, 21. септембра 1904. Величанствена служба и церемонијал конципирани су према форми и протоколу руског царског крунisaња. У овом храму, краљу Петру је служено и опело, 16. августа 1921. Овде је уприличено и венчање краља Александра и краљице Марије, 8. јуна 1922. један од највеличанственијих и најлепших догађаја у историји наше Престонице и овог храма. После убиства у Марсеју, октобра 1934, краљу Александру је у Саборној цркви служено опело. Ово је последњи догађај о краљевској породици забележен у Летопису Саборне цркве до 1991. После скоро 60 година, 1991. је први пут одржана служба за неког од чланова краљевске породице, тада је то био парастос краљу Александру. До данас је у овом храму настављено са традиционалним служењем парастоса упокојеним члановима династије Карађорђевић. Године 2012, 22. јула, служен је парастос војду Карађорђу и српским устаницима, поводом 195. годишњице мученичке кончине родоначелника ове краљевске породице.

У Саборну цркву свечано су донети земни остаци чланова краљевске породице Карађорђевић: краљице Марије, краља Петра Другог, краљице Александре краљевића Андреја, на Св.Кирила и Методија, 24.маја 2013. Након заупокојене Литургије, служи се парастос за покој њихових душа.

Саборна црква биће отворена за целодневни мимоход, а српски народ је, по први пут у историји, у прилици да ода почаст овим члановима династије Карађорђевић. У суботу, заупокојена Литургија са поменом почиње у 8:00, а у 10:30 ће земни остаци Карађорђевића, уз највише државне почести, бити пренети на Оплепац, где ће бити сахрањени заједно са осталим члановима династије. Овим великим историјским и духовним чином биће окупљени сви упокојени чланови српске владарске породице, деценијама протерани из своје земље и расејани по свету. Тако се вековном краљевском достојанству српског народа враћа духовно јединство, које нам је данас најпотребније.

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Тираж: 1000 примерака.